

Állásfoglalás abban a kérdésben, hogy kölcsön- vagy hiteljogviszony esetében az általános szerződési feltételek jogszerűen kiegészíthetők-e a jogviszony felmondási okaként a pénzmosás gyanújának fennállásával, még az erre irányuló büntetőeljárás megindulását megelőzően

A Bank nevében állásfoglalás iránti kérelmet (**Beadvány**) nyújtottak be a Magyar Nemzeti Bankhoz (székhelye: 1013 Budapest, Krisztina körút 55., telephelye: 1122 Budapest, Krisztina körút 6.) (**MNB**) abban a kérdésben, hogy kölcsön- vagy hiteljogviszony esetében az általános szerződési feltételek jogszerűen kiegészíthetők-e a jogviszony felmondási okaként a pénzmosás gyanújának fennállásával, még az erre irányuló büntetőeljárás megindulását megelőzően.

I. TÉNYÁLLÁS

A Bank által előadottak szerint a Beadvány kifejezetten a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény hatálya alá nem tartozó, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (**Hpt.**) 3. § (1) bekezdésének b) pontja alapján végzett – hitel és pénzkölcsön nyújtása – pénzügyi szolgáltatási tevékenység során észlelt pénzmosás-gyanús ügyek vonatkozásában került előterjesztésre.

A Beadvány kifejti, miszerint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (**Btk.**) a pénzmosás számos alakzatát ismeri és büntetni rendeli. Pénzmosással érintett vagyonelem a bűncselekmény elkövetési magatartásának bármelyik fázisában és bármilyen művelet során megjelenhet a bankrendszerben. A hitel és pénzkölcsön nyújtása, mint pénzügyi szolgáltatás a pénzmosás során legfőképpen a forrás igazolásaként szolgálhat további pénzügyi műveletek végrehajtására.

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (**Pmt.**) 11. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a szolgáltató – a tevékenységére irányadó jogszabályi előírásoknak megfelelően – köteles az üzleti kapcsolatot folyamatosan figyelemmel kísérni – ideértve az üzleti kapcsolat fennállása folyamán teljesített ügyletek elemzését is – annak megállapítása érdekében, hogy az adott ügylet összhangban áll-e a szolgáltatónak az ügyfélről a jogszabályok alapján rendelkezésére álló adataival és ez alapján szükség van-e az ügyféllel szemben pénzmosás megelőzésével kapcsolatos intézkedések végrehajtására.

A Bank előadta, hogy a Pmt. alkalmazása és a pénzmosás elleni tevékenység (ügyfél-monitoring, pénzmosási bejelentési kötelezettség teljesítése, csalárd, illetve csalárdgyanús ügyfélmagatartások észlelése és kezelése) során rendszeresen előfordulnak olyan esetek, szokatlan tevékenységek, körülmények, amelyek során a Bank okkal következtethet arra, hogy az ügyfél pénzmosási tevékenységet végez.

A Bank megjegyezte, hogy a hitel és kölcsön nyújtására vonatkozó szerződések esetében a felek a felmondási események vonatkozásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (**Ptk.**) 6:387. § és 6:382. § (4) bekezdésétől eltértek. E szerződési feltételek – a pénzmosással, mint bűncselekménnyel összefüggésben – azt minősítik felmondási eseménynek, ha az ügyfél ellen vagy az ügyfél vezető tisztségviselőivel, illetve képviselőre jogosult tagjával szemben büntetőeljárás indul vagy abban büntetőjogi intézkedés alkalmazásáról döntöttek.

A Bank megjegyezte azonban, hogy számos esetben a banki működés alatt keletkezett bűncselekményre utaló jel az első mozzanat, ami az ügyfél pénzmosási tevékenységére utal, így az ebből esetlegesen következő nyomozás, büntetőeljárás csak a gyanús tevékenységet észlelő pénzügyi intézmény bejelentése alapján indulhat meg.

A pénzügyi intézmény a nyomozás elrendeléséről akár a gyanúsítás, vádemelés előtt tudomást szerezhet, mikor a nyomozó hatóság

(i) elrendeli, hogy a Bank meghatározott időszakban, a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló törvény szerinti fizetési műveletekkel kapcsolatos adatokat rögzítsen és őrizzen meg, illetve azokat az elrendelőnek továbbítsa (fizetési műveletek megfigyelése);

(ii) a banktól adatszolgáltatást kér (adatkérés);

(iii) vagyont érintő kényszerintézkedést rendel el (lefoglalás, zár alá vétel), amely a nála vezetett számlát, egyéb biztosítékot érinti.

A Bank által előadottak alapján is bekövetkezhet, hogy a bank a bejelentésére indult büntetőeljárás folyamatban létéről a pénzmosásra utaló cselekmény felismerésétől hosszabb idő elteltével szerez tudomást, míg eközben az ügyfél a banki szolgáltatások igénybevétele útján a pénzmosás-gyanús tevékenységét tovább folytatja.

A Beadvány hivatkozik a Hpt. 279. § (13) bekezdésére, amely szerint „*[a] fogyasztónak nyújtott hitelről szóló törvény hatálya alá nem tartozó pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződések esetén kamatot, díjat vagy **egyéb szerződési feltételt csak akkor lehet egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha a szerződés ezt a pénzügyi intézmény számára – külön pontban – egyértelműen meghatározott feltételek, illetve körülmények esetére lehetővé teszi. A szerződés kamatot, díjat érintő – az ügyfél számára kedvezőtlen – módosítását a módosítás hatálybalépését tizenöt nappal megelőzően, közzé kell tenni, elektronikus kereskedelmi szolgáltatás nyújtása esetén az ügyfelek számára folyamatosan és könnyen hozzáférhető módon, elektronikus úton is elérhetővé kell tenni.***

A Bank Vállalkozói Üzletág Üzletszabályzatának (...) alpontja szerint „*[a] bank jogosult a kamatot, díjat, költséget – ideértve az egyes díjak, költségek szerződésben meghatározott konkrét összegének, alsó és felső határának megváltoztatását –, **egyéb szerződési feltételeit egyoldalúan módosítani, ha az Ügyfélért vállalt kockázat tényezőinek (...) változása indokolja.***

II. JOGKÉRDÉS

A Bank abban kérte az MNB álláspontját, hogy előírható-e és a Hpt. 279. § (13) bekezdésével összhangban áll-e az általános szerződési feltételek olyan tartalmú módosítása, amely lehetővé teszi a pénzügyi intézmény számára a kölcsön- vagy hitel jogviszony felmondását pénzmosás gyanúja esetén még az erre irányuló büntetőeljárás megindulását megelőzően?

III. A BANK ÁLLÁSPONTJA

A Bank a Beadványban előadta, hogy a jelenlegi szerződéses és jogszabályi feltételek mellett az a körülmény, hogy a hitel vagy pénzkölcsön nyújtására szerződött ügyfél vagy kapcsolt vállalkozásai gyanús készpénz- és számlaműveleteket hajtanak végre, nem alapoznak meg a Bank részéről azonnali hatályú felmondási okot. Pénzmosás gyanújának banki körben történt felmerülése esetén még nem beszélhetünk elrendelt büntetőeljárásról, sem büntetőjogi intézkedésről, erre tekintettel a felmondás – más szerződésszegés hiányában – gyanúra nem alapítható. Ekkor ugyanis még nem bizonyos, hogy a nyomozó hatóság valóban lefolytatja a nyomozást, elindítja a büntetőeljárást az ügyféllel szemben, vagy az adós valóban bűncselekményt követett el. Előfordulhat, hogy a gyanú megalapozatlan, az erre alapozott felmondás pedig jogellenessé válna, mely kártérítési kötelezettséget is maga után vonhat.

A Bank álláspontja szerint a gyanús készpénz- és számlaműveletek észlelése esetén nem tehet mást a kockázatok elkerülése érdekében, mint hogy a Pmt. szerinti bejelentési kötelezettségének eleget tesz és további lépéseit a büntetőeljárás általa megismerhető eredményének függvényében teszi meg.

A Bank meg kívánja előzni azt, hogy az általa észlelt pénzmosás-gyanús tevékenységet az ügyfél a nyomozó hatóság intézkedéséig tovább folytathassa, erre tekintettel az általános szerződési feltételek olyan tartalmú módosítását kívánja kezdeményezni, amely lehetővé teszi a pénzügyi intézmény számára a kölcsön- vagy hiteljogviszony felmondását pénzmosás alapos gyanúja esetén még az erre irányuló büntetőeljárás megindulását megelőzően.

Az általános szerződési feltételeket a fentiek okán a Bank részéről az alábbiakkal tervezik kiegészíteni:

(i) az ügyfél szavatossági nyilatkozatával, mely szerint az ügyfél kijelenti, hogy a szerződés fennállása alatt, illetve banki tartozásának visszafizetéséig a jogszabályoknak megfelelően működik, nem követett el jogszabálysértést, és nem sérti semmilyen bírósági vagy hatósági határozat, engedély, szerződés vagy kötelezettségvállalás rendelkezéseit oly módon, hogy annak lényeges hátrányos hatása lehet a vállalt kötelezettség teljesítésére vagy annak alapján a Bank köteles az ügyfél magatartására vagy a tevékenységére tekintettel jogszabályban meghatározott intézkedést tenni; továbbá

(ii) kötelező előtörlesztési vagy felmondási eseménnyel, amennyiben a jogviszony fenntartása jogszabályba vagy az MNB által kibocsátott ajánlásba, vezetői körlevélbe, az Európai Unió jogi aktusába, bírósági vagy hatósági határozatba vagy egyéb, Bankra vonatkozó iránymutatásba ütközik (Jogellenesség).

A Bank álláspontja szerint ugyanis, amikor felmerül a pénzmosás gyanúja, akkor már feltételezhető, hogy az ügyfél korábban is bűncselekményt valósított meg, illetve a jövőben is folytatni fogja ezirányú cselekményeit. Ez pedig alappal ébreszt olyan kétséget a Bankban, hogy a hitel vagy kölcsön nyújtására irányuló szerződés fenntartása jogszabályba ütközik majd, mely jogszabályellenes tevékenységnek a Bank nem lehet az eszköze. A Bank felelősségéhez tartozik ugyanis a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzése és megakadályozása.

A Bankra hárul a felelősség, hogy amennyiben pénzmosás gyanúját észleli, akkor a bűncselekmény folytatását megakadályozza, amelynek az eszköze a Beadvány szerint kizárólag a hitel vagy kölcsön nyújtására irányuló szerződés felmondása lehet.

A Beadvány kitér a továbbiakban arra, hogy az MNB 2014. november 10. napján kelt „Állásfoglalás a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény 11. §-a, és ezzel összefüggésben a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény 145. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés értelmezése tárgyában” megnevezésű állásfoglalása¹ (Korábbi Állásfoglalás) ugyan eltérő pénzügyi szolgáltatás nyújtása körében, de az alábbiakat állapította meg: „[f]jentieket összevetve megállapítható, hogy a számlavezető intézmény a szerződésben és az üzletszabályzatában köteles rögzíteni a szerződés megszűnésének eseteit, így a szerződésszegésnek minősülő eseteket is. Ennek alapján lehetősége van arra, hogy az ügyfél olyan magatartását, tevékenységét is ilyen okként minősítse, amely számára indokoltá teszi a szerződés megszüntetését. Fontos azonban, hogy ezen esetek pontosan meghatározott, jól körülírható magatartások, ügyféltevékenységek legyenek.

(...)

Mindezek alapján megállapítható, hogy a számlavezető intézmény az értékpapírszámla szerződést nem kizárólag a Tpt. 145. § (2) bekezdésében rögzített okok miatt jogosult felmondani, hanem lehetősége van az ügyféllel kötött szerződésben és az üzletszabályzatban előre meghatározott esetekben gyakorolni egyoldalú jognyilatkozat útján a felmondási jogát. A Korm. rendelet előírásainak² megfelelően az üzletszabályzatban fel kell sorolni azon esetek körét, amelyet a Bank súlyos szerződésszegésnek minősít, és amely esetek következtében jogosult azonnali hatállyal – vagyis

¹ 9973790.pdf (mnb.hu)

² A befektetési szolgáltatási tevékenységet, befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő szolgáltatást, valamint árutőzsdei szolgáltatást folytató gazdálkodó szervezet üzletszabályzatának kötelező tartalmi elemeiről szóló 22/2008. (II.7.) Korm. rendeletre utal a szöveg.

felmondási idő nélkül – felmondani a szerződést. Egyéb esetekben megfelelő felmondási időt kell biztosítani a szerződés megszűnése előtt”.

II.2. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

A Pmt. 11. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) A szolgáltató – a tevékenységére irányadó jogszabályi előírásoknak megfelelően – köteles az üzleti kapcsolatot folyamatosan figyelemmel kísélni – ideértve az üzleti kapcsolat fennállása folyamán teljesített ügyletek elemzését is – annak megállapítása érdekében, hogy az adott ügylet összhangban áll-e a szolgáltatónak az ügyfélről a jogszabályok alapján rendelkezésére álló adataival és ez alapján szükség van-e az ügyféllel szemben pénzmosás megelőzésével kapcsolatos intézkedések végrehajtására.

(2) A szolgáltató a folyamatos figyelemmel kísérés során ellenőrzi, hogy az ügyfél kockázati szintje a rendelkezésre álló adatoknak megfelelően lett-e rögzítve. A szolgáltató a kockázati szint változásának megállapítása esetén haladéktalanul lefolytatja az ügyfél tényleges kockázati szintjének megfelelő még végrehajtásra nem került ügyfél-átvilágítási intézkedéseket és a teljesített ügyletek elemzését a kockázati szinthez igazítja.

(3) A szolgáltató – kockázatérzékenységi megközelítés alapján – köteles különös figyelmet fordítani valamennyi

a) összetett,

b) szokatlan, így különösen:

ba) szokatlanul nagy értékű, illetve

bb) szokatlan ügylettípusban végrehajtott, vagy c) gazdasági vagy jogszerű cél nélküli ügyletre és pénzügyi műveletre”.

A Pmt. 13. § (8) bekezdése szerint *„[h]a a szolgáltató nem tudja végrehajtani a 7-10. §-ban meghatározott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket, akkor az érintett ügyfélre vonatkozóan köteles megtagadni az ügyfél megbízása alapján fizetési számlán keresztül művelet végzését, üzleti kapcsolat létesítését és ügylet teljesítését, vagy köteles megszüntetni a vele fennálló üzleti kapcsolatot”.*

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény, valamint az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló 2017. évi LII. törvény alapján elkészítendő belső szabályzat kötelező tartalmi elemeiről szóló 21/2017. (VIII. 3.) NGM rendelet (**NGM Rendelet**) 1. § a), h) és q) pontja, valamint a b) pont bd) alpontja szerint *„[a] pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvényben (a továbbiakban: Pmt.) meghatározott kötelezettségek körébe tartozó feladatok teljesítésére a szolgáltató által elkészítendő, a Pmt. 65. § (1) bekezdése szerinti belső szabályzat kötelező tartalmi elemei a következők:*

a) a pénzmosásra vagy a terrorizmus finanszírozására utaló adatok, tények, körülmények megállapításakor figyelembe veendő szempontok,

b) az ügyfél-átvilágításhoz kapcsolódóan

(...)

bd) az üzleti kapcsolat és az üzleti kapcsolat fennállása során az ügyletek folyamatos figyelemmel kísérésének, ennek keretében az ügyfél kockázati szintje ellenőrzésének és a kockázati szint változása esetén megteendő intézkedéseknek, valamint ehhez kapcsolódóan az összetett és szokatlan ügyletek és pénzügyi műveletek különös figyelemmel kísérésének és elemzésének,

(...)

belső eljárási rendje,

(...)

h) az ügylet felfüggesztésének belső eljárási rendje,

(...)

q) a kockázatok csökkentése és kezelése érdekében meghatározott belső eljárásrend”.

A pénzmosás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló 2018. október 23-i (EU) 2018/1673 európai parlamenti és tanácsi irányelv preambuluma (12) bekezdése rögzíti többek között, hogy *„[a]nnak érdekében, hogy a büntetőjogi intézkedések hatékonyak legyenek a pénzmosással szemben, a büntetőjogi felelősség megállapításának lehetségesnek kell lennie egyrészt annak megállapítása nélkül, hogy a vagyon pontosan mely büntetendő cselekmény eredményeképpen jött létre, másrészt a büntetendő cselekmény miatt korábban vagy egyidejűleg büntetőjogi felelősséget megállapító ítélet megkövetelése nélkül, figyelembe véve valamennyi releváns körülményt és bizonyítékot”.*

A pénzügyi intézmények pénzmosási és terrorizmus finanszírozási kockázatainak értékeléséről, és a kapcsolódó intézkedések meghatározásáról szóló 7/2019. (IV.1.) számú MNB ajánlásának 8. a. pontja értelmében az ügyfél vagy a tényleges tulajdonosa megítéléséhez kapcsolódó kockázat meghatározásához releváns kockázati tényezők közé tartozó körülmény, amennyiben *„[k]edvezőtlen médiahírek vagy más releváns információforrások vannak az ügyfélről, például felmerültek az ügyféllel vagy tényleges tulajdonosával szemben bűncselekményre vagy terrorizmusra vonatkozó vádak. A szolgáltatónak az állítások hitelességét - egyéb megfontolások mellett - az adatforrás minősége és függetlensége, valamint ezen állítások tartós megjelenése alapján javasolt meghatároznia. A szolgáltatónak javasolt figyelembe vennie, hogy a büntetőjogi felelősséget megállapító ítéletek hiánya nem feltétlenül elegendő a kockázatok elvetéséhez”.*

A pénzügyi intézmények és azok közvetítői által megkövetelt, a pénzeszközök forrására vonatkozó információkról, valamint ezen információk igazoló ellenőrzése érdekében a pénzeszközök forrására vonatkozó dokumentumok bemutatásáról, a bejelentések alapjául szolgáló adat, tény, körülmény felismerésének elősegítéséről és a magas kockázattal járó ügyletek bejelentéséhez kapcsolódó intézkedésekről szóló 14/2020. (XII.17.) számú MNB ajánlás „IV. A magas kockázattal járó ügyletekhez kapcsolódó intézkedések” című fejezete alapján az MNB elvárja, hogy a szolgáltató dokumentált módon vizsgálja meg az üzleti kapcsolat megszüntetésének szükségességét, amennyiben az ügyfélre vonatkozóan az utolsó bejelentéstől számított egy éven belül további négy bejelentésre már sor került, továbbá elvárja, hogy az e célra felállított bizottság keretében az üzleti kapcsolat fenntarthatóságáról szóló döntést az azt megalapozó bejelentéstől számított 30 napon belül a szolgáltató írásban meghozza.

A Hpt. 3. § (1) bekezdés b) pontja szerint *„[p]énzügyi szolgáltatás a következő tevékenységek üzletszerű végzése (...)*

b) hitel és pénzkölcsön nyújtása”.

A Hpt. 278. §-a szerint *„[a] hitel- és a kölcsönszerződés általános szerződési feltételeit magában foglaló üzletszabályzatnak tartalmaznia kell legalább*

a) a pénzügyi intézmény teljes nevét, a tevékenységi engedély számát és dátumát,

b) azt, hogy változtatható-e, és ha igen, milyen módon a kamat,

c) a kamatszámítás módját,

d) az egyéb díjakat és költségeket,

e) a szerződést biztosító mellékkötelezettségeket,

f) a központi hitelinformációs rendszerről szóló törvényben meghatározott központi hitelinformációs rendszerrel (a továbbiakban: KHR) kapcsolatos adatkezelési szabályokat, a jogorvoslati lehetőségekre való figyelemfelhívással együtt,

g) deviza alapú jelzáloghitel-szerződés esetén a 267. §-ban foglaltaknak megfelelően kiválasztott és alkalmazott számítási módot, továbbá azt az adatot, hogy a forintban meghatározott összeg kiszámítására mely időpontban kerül sor”.

A Hpt. 279. § (13) bekezdése –a Beadványban is hivatkozottak szerint – meghatározza, hogy milyen feltételek mellett lehet a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló törvény hatálya alá nem tartozó pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződések esetén kamatot, díjat vagy egyéb szerződési feltételt egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani.

A Ptk. 6:382. § (4) bekezdése szerint „[a] hitelező felmondhatja a szerződést, ha

a) az adós körülményeiben lényeges kedvezőtlen változás állt be, és az adós felszólítás ellenére nem ad megfelelő biztosítékot;

b) az adós a hitelezőt megtévesztette, és ez a szerződés megkötését vagy annak tartalmát befolyásolta; vagy

c) az adós fedezet elvonására irányuló magatartása veszélyeztetné a hitelszerződés alapján megkötött szerződés teljesítését”.

A Ptk. 6:382. § (5) bekezdése szerint „[a] hitelező jogosult a hitelszerződést az adós megfelelő biztosíték adására történő felszólítása nélkül felmondani, ha nyilvánvaló, hogy az adós megfelelő biztosíték nyújtására nem képes”.

A Ptk. 6:387. § (1) bekezdése szerint „[a] hitelező felmondhatja a kölcsönszerződést, ha

a) az adós körülményeiben lényeges kedvezőtlen változás állt be, és az adós felszólítás ellenére nem ad megfelelő biztosítékot;

b) a kölcsönnek a szerződésben meghatározott célra való fordítása lehetetlen, vagy az adós a kölcsönösszeget nem erre a célra használja fel;

c) az adós a hitelezőt megtévesztette, és ez a szerződés megkötését vagy annak tartalmát befolyásolta;
d) az adós a fizetőképességére vonatkozó, valamint a kölcsön fedezetével, biztosítékával vagy céljának megvalósulásával kapcsolatos vizsgálatot akadályozza;

e) az adós fedezet elvonására irányuló magatartása veszélyezteti a kölcsön visszafizetésének lehetőségét;

f) a kölcsönre nyújtott biztosíték értéke vagy érvényesíthetősége jelentősen csökkent, és azt az adós a hitelező felszólítására nem egészíti ki; vagy

g) az adós a kölcsönszerződés alapján fennálló fizetési kötelezettsége teljesítésével késedelembe esik, és mulasztását felszólításra sem pótolja”.

A szolgáltatónak a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzési tevékenysége keretében – a Pmt. hivatkozott rendelkezéseire figyelemmel – folyamatosan figyelemmel kell kísérnie már meglévő ügyfeleit és amennyiben e monitoring tevékenysége kapcsán pénzmosásra, terrorizmus finanszírozására, vagy dolog büntetendő cselekményből való származására utaló adat, tény, körülmény felmerülését észleli, a bejelentés megtétele mellett felül kell vizsgálnia az ügyfél tekintetében korábban megállapított kockázati szintet, valamint mérlegelni kell a megnövekedett kockázat csökkentéséhez szükséges intézkedéseket.

A kockázat szintje lehet olyan mértékű, amely kezelésének egyetlen lehetséges és megfelelő módja az üzleti kapcsolat megszüntetése. Az MNB e körben – fent hivatkozott ajánlásával összhangban – e kockázatcsökkentő intézkedés *megfontolását* várja el, az intézkedés alkalmazásának mérlegelése és eldöntése a szolgáltató felelősségi körébe tartozik. Emellett az MNB felhívja a figyelmet a Pmt. 13. § (8) bekezdésére, amelynek értelmében a szolgáltatónak – az általános szerződési feltételektől függetlenül – kötelessége megszüntetni a fennálló üzleti kapcsolatot, amennyiben nem tudja végrehajtani a 7-10. §-ban meghatározott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket.

Az MNB megítélése szerint azonban, ha a szolgáltató már rendelkezik olyan információs háttérrel, ami alapján pénzmosásra, terrorizmus finanszírozására, vagy dolog büntetendő cselekményből való származására utaló adat, tény, körülmény felmerülésére vonatkozó bejelentést tett a pénzügyi információs egységnél, ez kellő alapot képezhet az üzleti kapcsolat megszüntetésére irányuló kockázatcsökkentő intézkedés alkalmazásának megfontolásához és – tekintettel arra is, hogy pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzési jogszabályi kötelezettségének teljesítési körében, kockázatcsökkentő céllal jár el – e körben **a szolgáltatónak nem szükséges további konkrét információval rendelkezni akár a pénzmosást megalapozó alapbűncselekmény vonatkozásában, akár a pénzmosás gyanújára utaló bejelentése alapján vagy más módon indult büntetőeljárás folyamatáról és kimeneteléről.**

Az MNB megjegyzi, hogy a fentiekhez – tekintettel arra, hogy az ügyfél vonatkozásában megnövekedett kockázat észleléséről van szó – jó alapként szolgálhat a Bank által hivatkozott, már hatályban lévő üzletszabályzati kikötés, miszerint „[a] bank jogosult (...) **egyéb szerződési feltételeit egyoldalúan módosítani, ha az Ügyfélért vállalt kockázat tényezőinek (...) változása indokolja**”.

A Hpt. – a pénzügyi intézmény hitel- és kölcsönszerződés általános szerződési feltételeit magában foglaló üzletszabályzatának minimum tartalmi követelményeiről rendelkező – 278. §-a nem írja elő ágazati jogszabályi kötelezettségként a szerződésszegés esetköreinek, illetve a felmondási események üzletszabályzatban való rögzítését. Ugyanakkor a hitelintézetek általános gyakorlata szerint a vonatkozó általános szerződési feltételek a Hpt. 278. § (1) bekezdésében felsorolt tartalmi elemek mellett tartalmazzák még – egyebek mellett – a felelősségi és kötelezettségvállaló nyilatkozatokat, a szerződésszegés eseteit és ennek jogkövetkezményeit, a szerződés megszűnésére vonatkozó szabályokat is. Így az előbbiek körében a banki általános üzletszabályzatok (ÁÜSZ) rendszerint meghatározzák, illetve felsorolják az ügyfél súlyos szerződésszegésnek minősülő és ezáltal a szerződés pénzügyi intézmény által való felmondására okot adó magatartásait is.

A Hpt. fent hivatkozott 279. § (13) bekezdésének előírását szem előtt tartva rögzíthető, hogy a szerződési feltételek a Beadvány szerint tervezett módosítása kedvezőtlennek minősül az ügyfelek számára, ugyanis a szerződésben eredetileg rögzített feltételekhez képest a szolgáltatás igénybevételének feltételeiben, körülményeiben az ÁÜSZ kiegészítése a hivatkozott ügyféli szavatossági nyilatkozattal, valamint a kötelező előtörlesztési vagy felmondási esemény-meghatározással az érintett ügyfelek számára kétségtelen hátrányosabb, kedvezőtlenebb helyzetet idéz elő.

A hitelszerződés hitelező általi felmondhatóságának esetköreit a Ptk. 6:382. § (4)-(5) bekezdései, míg a kölcsönszerződésre vonatkozóan ugyanezt a 6:387. §-a szabályozza. Ezen szerződési feltételektől a Bank a hitel- és kölcsönszerződés általános szerződési feltételeit magában foglaló ÁÜSZ-ben a Ptk. rendelkezéseivel nem ellentétesen eltérhet, így a felmondási események körét részletesen szabályozhatja, összhangban a Hpt. 279. § (13) bekezdésének előírásával és figyelemmel a Pmt. és az NGM Rendelet előírásai szerinti tartalmú pénzmosás megelőzési belső szabályzatában foglaltakra.

A fentiekre tekintettel az MNB pénzmosásra, terrorizmus finanszírozására, vagy dolog büntetendő cselekményből való származására utaló adat, tény, körülmény felmerülésére vonatkozó bejelentés megtétele esetén az üzleti kapcsolat megszüntetése, mint kockázatkezelő intézkedés jogszerű alkalmazhatósága érdekében jó megoldásnak tartja az ÁÜSZ fentieknek megfelelő kiegészítését és ezen szerződési feltételek jövőbeni alkalmazását. Az MNB álláspontja szerint ez az ügyfelek számára kedvezőtlen szerződésmódosítás, amennyiben a Bank a Korábbi Állásfoglalásban leírtakkal összhangban az ügyfél azon magatartását, tevékenységét, ami a banki szolgáltatások igénybevétele során pénzmosás gyanút ébreszthet, jól körülírtan, egzaktan meghatározza és azokat súlyos szerződésszegésnek, ezáltal a hitel és kölcsön nyújtására vonatkozó szerződés (szankciós)

felmondására okot adónak minősíti, – a Hpt. 279. § (13) bekezdésével nem ellentétes – jogalapot teremthet a jogviszony megszüntetéséhez.

Az MNB azonban felhívja a figyelmet arra, hogy jelen állásfoglalása semmilyen módon nem minősül a Bank által tervezett konkrét ÁÜSZ módosítás jogi megfelelőségére vonatkozó véleménynek, továbbá arra, hogy az egyes konkrét szerződéses kikötések és azok szerződő fél általi alkalmazása jogszerűségének vizsgálatára és eldöntésére a bíróság rendelkezik hatáskörrel, így azok megítélésére az MNB nem jogosult.

Budapest, 2022. július 28.